

เรื่องน่ารู้เกี่ยวกับพิธีศพ

และ

พุทธภาษิตชีวิตกับความตาย

พระธรรมปิฎก (ประยุทธ์ ปยุตฺโต)

เรื่องน่ารู้เกี่ยวกับพิธีศพ

และ

พุทธภาษิตชีวิตกับความตาย

พระธรรมปิฎก (ประยุทธ์ ปยุตฺโต)

เรื่องน่ารู้เกี่ยวกับพิธีศพ

และพุทธภาษิตเกี่ยวกับความตาย

พระธรรมปิฎก (ประยุทธ์ ปยุตฺโต)

จัดพิมพ์โดย ธรรมสภา ครั้งที่ ๑ พุทธศักราช ๒๕๓๔

จำนวนพิมพ์ ๕,๐๐๐ เล่ม

การพิมพ์หนังสือธรรมะเป็นอนุสรณ์และที่ระลึก นอกจากเป็นการจัดทำสิ่งซึ่งเป็นประโยชน์ที่คงอยู่ยืนนานแล้ว ยังเป็นการบำเพ็ญกรรมทาน คือการให้ธรรมที่พระพุทธเจ้าตรัสสรรเสริญว่าเป็นทานอันยอดเยี่ยมอีกด้วย ผู้ปฏิบัติเช่นนี้จึงได้ชื่อว่า มีส่วนร่วมเผยแผ่ธรรม อันจะอำนวยประโยชน์สุขที่แท้จริงแก่ประชาชน

ท่านที่ประสงค์จัดพิมพ์เผยแผ่เป็นกรรมทาน โปรดติดต่อที่...ธรรมสภา

๓๕/๒๗๐ ถนนจรัลสนิทวงศ์ ๖๒ เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร ๑๐๗๐๐

โทร. ๔๓๔-๔๒๖๗, ๔๔๑-๑๕๓๕, ๔๓๔-๓๕๖๖ โทรสาร. ๔๒๔-๐๓๗๕

การให้ธรรมะและการให้ทั้งปวง การรับธรรมะและนำมาปฏิบัติยอมชนะการรับทั้งปวงเช่นกัน

คำนำ

หนังสือชุดมรณสติ ของ พระธรรมปิฎก (ประยุทธ์ ปยุตโต) เล่มนี้ มีชื่อว่า **เรื่องน่ารู้เกี่ยวกับพิธีศพ และพุทธภาษิตชีวิตกับความตาย** เคยตีพิมพ์ในหนังสือ "มรณสติ : พุทธวิธีต้อนรับความตาย" จัดพิมพ์โดยกลุ่มศึกษาและปฏิบัติธรรม และพุทธภาษิตเกี่ยวกับชีวิตและความตายจากหนังสือ 'อมฤตพจนาน'

ธรรมสภาเห็นว่า เรื่องดังกล่าวมีเนื้อหาสาระที่ให้แง่คิดคติสอนใจในเรื่องชีวิตและความตายได้อย่างลึกซึ้ง อ่านเข้าใจง่าย นอกจากนั้น ยังมีข้อแนะนำเกี่ยวกับการปฏิบัติในเรื่องที่เกี่ยวกับความตาย ทั้งในด้านจิตใจและพิธีกรรมต่างๆ จึงได้คัดมาจัดพิมพ์เป็นหนังสือเล่มนี้เพื่อการเผยแพร่ได้อย่างทั่วถึง ซึ่งจะเป็นประโยชน์อย่างมากสำหรับมหาชนผู้มีความสนใจทั่วไป

ธรรมสภาใคร่ขอกราบนมัสการขอบพระคุณ ท่านเจ้าคุณพระธรรมปิฎก ที่ได้เมตตาอนุญาตให้ธรรมสภาจัดพิมพ์ "เรื่องน่ารู้เกี่ยวกับพิธีศพ และ พุทธภาษิตชีวิตกับความตาย" ได้ตามความประสงค์ สิทธิการจัดพิมพ์ในครั้งนี้ มอบให้แก่ผู้จัดพิมพ์ เช่นเดียวกับหนังสืออื่นทุกเล่มของผู้เขียนที่ได้พิมพ์แล้ว ด้วยหวังว่าความเจริญแพร่หลายแห่งธรรม และความมั่งคั่งแห่งสัมมาปัญญา ที่อาจเกิดขึ้นจากธรรมทาน จักเป็นผลสนองที่มีคุณค่าสูงสุด

ด้วยความสุจริต หวังดี

ธรรมสภาปรารถนาให้โลกได้พบความสงบสุข

สารบัญ

เรื่องนำรู้เกี่ยวกับพิธีศพ	
และพุทธภาษิตเกี่ยวกับความตาย	
๑. การจัดพิธีศพ	๑
๒. พิธีอาบน้ำศพ	๒
๓. การสมทานศีล	๓
๔. การสวดพระอภิธรรม	๔
๕. การฟังพระอภิธรรม	๕
๖. การแสดงธรรม	๕
๗. การฟังธรรม	๖
๘. มาติกา	๗
๙. การฟังพระสวดมาติกา	๘
๑๐. การทอดผ้าบังสุกุล	๘
๑๑. การพิจารณาชักผ้าบังสุกุล	๙
๑๒. การกรวดน้ำ	๙
๑๓. การทอดผ้าบังสุกุล	๑๐
๑๔. การจุดไฟหรือวางดอกไม้จันทร์	๑๑
อมฤตพจนานา	

เรื่องน่ารู้เกี่ยวกับพิธีศพ

และ

พุทธภาษิตเกี่ยวกับความตาย

๑. การจัดพิธีศพ

จัดพิธีศพอย่างไร จึงจะได้บุญกุศลทั้งเจ้าภาพและแขก ?

ปัจจุบันนี้ ความคลาดเคลื่อนและเลือนลางต่างๆ ได้เกิดขึ้นในความเข้าใจและการปฏิบัติของพุทธศาสนิกชนเป็นอันมาก ตัวอย่างง่ายๆ คำศัพท์ทางธรรมหลายคำได้กลายความหมายไป ความหมายที่ใช้อยู่ในปัจจุบันไม่ตรงกับความหมายเดิม เช่น

ทรมาน แต่เดิมหมายถึง ทำให้หายพยศ ทำให้กลับใจจากความชั่วร้าย หันมาในทางดี หรือเปลี่ยนจากเข้าใจผิดมาเป็นเข้าใจถูก เช่นว่า พระพุทธเจ้าเสด็จไปทรมานชฎิลสามพี่น้อง เสด็จไปทรมานโจรrongคุลิมาล เสด็จไปทรมานพรหมมิจฉาทิฐิ เป็นต้น แต่ปัจจุบันนี้ เราเข้าใจเป็นว่า ทรมาน หมายถึงทำให้ลำบากหรือได้รับความเจ็บปวดอย่างมากมายรุนแรง

มานะ เดิมหมายถึงความถือตัว ซึ่งเป็นกิเลสอย่างหนึ่งอันจะต้องละ ปัจจุบันเรามักเข้าใจว่าเป็นความเพียรพยายาม และ

สอนกันให้มีมานะ นี่เป็นตัวอย่างความคลาดเคลื่อนเกี่ยวกับความเข้าใจในถ้อยคำ ซึ่งมีหลักฐานในคัมภีร์ให้สืบหาความหมายเดิมแท้ได้ แต่ประเพณีการปฏิบัติต่างๆ หลากอย่าง ไม่มีบันทึกเอกสารไว้ ได้แต่ทำตามๆ กันมาเมื่อคลาดเคลื่อนเลือนลางไป ก็ไม่มีหลักฐานตรวจสอบ ทำให้ชำระสะสางได้ยากกว่า เดิมนั้นท่านทำอะไร และมีความมุ่งหมายอย่างไรกันแน่ เมื่อเป็นเช่นนี้ สิ่งที่จะทำได้ก็คือ เอาหลักใหญ่มาตั้งเป็นเกณฑ์ตรวจสอบ ให้การกระทำแต่ละอย่างเป็นการกระทำที่ทำแล้ว กุศลธรรมเจริญ อกุศลธรรมเสื่อม ไม่ใช่สักว่าทำ หรือทำแล้วได้ผลตรงกันข้าม กลายเป็นอกุศลธรรมเจริญ กุศลธรรมเสื่อม

ต่อไปนี่ จึงค่อยมาพิจารณาคำถามที่ตั้งขึ้นนั้นต่อไป

๒. พิธีอาบน้ำศพ

พิธีอาบน้ำศพ บางท่านก็ว่า “ขอโหสิกรรม” หรือ “ไปสู่สุคติเถิด” หรือ “มามีมือเปล่า ไปมือเปล่า” หรือ “ตายแล้วเป็นสุข” ?

พิธีอาบน้ำศพ จะกล่าวคำว่าอย่างไร ขอให้นึกถึงเมื่อครั้งพระพุทธเจ้าเสด็จดับขันธปรินิพพาน คราวนั้นพระอนุรุทธเถระก็อยู่ที่นั่น พระอานนทเถระก็อยู่ พระอินทร์ก็อยู่ แต่ละท่านได้กล่าวคำแสดงธรรมสังเวชท่านละคาถา ก็ว่าไม่เหมือนกันเลย

เช่นว่า อนิจจา วตสงขารฯ ฯลฯ นี่เป็นคติให้เห็นว่า ไม่จำเป็น
ต้องว่าคำอะไรเป็นอย่างเดียวกัน แต่ให้กล่าวคำอะไรก็ตาม ที่
เป็นเครื่องเจริญกุศล เป็นความตั้งใจดีของผู้ตาย หรือเป็นคำ
สอนใจตนเองก็ได้ เพียงแต่อย่าให้เกิดจิตเป็นอกุศล เช่น โทสะ
หรือ โมหะ เป็นต้น หรือสักว่าทำเปล่าๆ เลื่อนๆ ลอยๆ คำที่ให้
ตัวอย่างมานั้นส่วนมากก็ช่วยในการทำใจได้แทบทั้งนั้น

๓. การสมาทานศีล

การสมาทานศีล ขณะรับศีลก็ตบยุงกันเปาะเปาะ คุยกัน
บ้าง เสร็จแล้วก็ตีมเหล่า เมายา เล่นการพนัน บางคนรับศีล
แค่สี่ข้อเว้นศีลข้อที่ห้า ?

การสมาทานศีลมักจะมีพิธี พิธีนั้นเดิมเป็นการตระเตรียม
เป็นวิธีการเพื่อช่วยให้การกระทำนั้นๆ เรียบร้อยหนักแน่นจริง
จัง เช่น จะสมาทานศีลเอง คือตั้งใจว่า กำหนดใจเอากับตัวเองว่า
รักษาศีลก็ได้ แต่มีพิธีก็เพื่อให้เป็นการส่ำทับกับตัวเองให้หนัก
แน่นจริงจัง แต่เดี๋ยวนี้ คำว่า 'พิธี' กลายความหมายไปในทาง
ตรงข้าม คือ กลายเป็นเรื่องไม่จริงไม่จัง อย่างที่พูดกันว่า ทำพอ
เป็นพิธี การสมาทานศีล เดียวนี้ก็มักทำกันอย่างพอเป็นพิธี ซึ่ง
ก็คือ ไม่ได้สมาทานเลยนั่นเอง ตามตัวอย่างที่ท่านเล่ามานั้น ก็
คงมีแต่พิธี แต่ไม่ได้มีการสมาทานศีลนั่นเอง เพราะสมาทานศีล

ก็คือ เปล่งวาจา (หรือตั้งใจจริงจัง) ให้คำมั่นว่า จะรับเอาข้อปฏิบัตินั้นๆ ไปประพฤติบำเพ็ญ เมื่อไม่ตั้งใจรับก็ไม่มี การสมาทานคืออย่างที่เราจะมา อาจจะเรียกว่าเป็นซากของการสมาทานคือ เมื่อทราบเช่นนี้แล้ว ก็ลองไปพิจารณาปรับปรุง ชักชวนกัน ทำให้พิธีกลับกลายเป็นเรื่องจริงจังขึ้นมาอีก ก็จะเป็นบุญเป็นกุศล และเป็นคุณแก่พระศาสนาเป็นอันมาก

๔. การสวดพระอภิธรรม

การสวดพระอภิธรรม สวดกัน ๓-๔ จบ สวดภาษาบาลี ?

การสวดพระอภิธรรม ๓-๔ จบเป็นภาษาบาลีนั้น เกิดขึ้นอย่างไร ก็ยากจะสันนิษฐาน อาจเป็นได้ว่า เวลานั้นคนรู้ธรรมกัน มากมายลึกซึ้งและรู้บาลีกันมากด้วย เมื่อมีงานศพจะต้องมานั่งชุมนุมกันนานๆ จะแสดงธรรมอะไรในหมู่ผู้รู้ก็จะจิต เลยเอาอภิธรรมมาสวดเป็นหัวข้อนำ เป็นการชักชวนทบทวนด้วย และอาจใช้เป็นบทตั้ง เมื่อพระสวดจบแล้วก็มาอภิปรายสนทนากันในหัวข้อนั้นๆ ต่ออีกก็ได้ แต่สมัยนี้คนไม่ค่อยรู้ธรรมและไม่รู้บาลีแล้ว พระก็ยังสวดไปตามเดิม ผลก็เลยกลายเป็นว่าไม่รู้เรื่อง พระที่สวดก็อาจจะไม่รู้เรื่อง คนฟังก็ไม่รู้เรื่อง ก็เลยทำกันพอเป็นพิธี บางวัดท่านรู้เท่าทัน หวังจะให้เกิดประโยชน์แก่ผู้ไปร่วมงาน ท่านก็ปรับปรุงเสียใหม่ โดยลดการสวดลง อาจจะเหลือ

สวดจบเดียว (ยังรักษาพิธีไว้บ้าง) แล้วก็ให้พระมาเทศน์ให้ฟัง หรือเทศน์ก่อน แล้วสวดสักจบเดียว อย่างไรก็ตาม ถ้าไม่ระวัง ให้ดี การเทศน์ก็จะกลายเป็นทำพอเป็นพิธีไปเสียอีก ถ้าที่ใด พระผู้นำดีเก่ง หรือมรรคทายกมีปัญญาสามารถก็ปรับปรุงให้มีสาระขึ้นได้ แต่ก็ได้เป็นเพียงน้อยแห่งและชั่วระยะเวลา เรื่องนี้ ยาก เพราะคนส่วนใหญ่ไปงานศพพอเป็นमारयाท ไม่ได้สนใจ ธรรมหรือจะหาคติจากพิธีศพ ฝ่ายพระก็คิดเพียงจัดพิธีให้เสร็จๆ ไป นี่ก็เป็นซากการสวดพระอภิธรรมอีกเหมือนกัน

๕. การฟังพระอภิธรรม

การฟังพระอภิธรรม ก็นั่งฟังพอเป็นพิธี ส่วนมากฟังกันไม่รู้เรื่อง คุยกันเสียแหละมาก ?

ข้อนี้ตอบแล้วในข้อ ๓ ถ้าไม่ต้องการให้เป็นซาก หรือให้เหลือแต่ซาก ก็เร่งกระตือรือร้นแก้ไขปรับปรุงกันเสีย เมื่อปรับปรุงได้ผลดีสักสองสามแห่งแล้ว ก็อาจจะนิยมทำตามกัน กว้างขวางออกไป

๖. การแสดงธรรม

การแสดงธรรมนิยมมีเทศน์แจ่งปฐมสังคายนาทุกงาน พระท่านก็สรรเสริญเจ้าภาพ ยกยอคนตายว่าสละทรัพย์บำรุง

ศาสนาที่ไหนบ้าง ฯลฯ และก็มักบอกอานิสงส์ว่าเทศน์แจงนี้ได้ บุญมากมาย เพราะมีตั้ง ๘๔,๐๐๐ พระธรรมชั้นตรี เป็นการสืบ ต่อพระศาสนา ?

การแสดงธรรมโดยเฉพาะเทศน์แจงเป็นเทศน์ใหญ่ แต่ เดิมอาจจะเป็นโอกาสให้ได้แยกแยะแจกแจงเนื้อหาธรรมออกไป ได้กว้างขวาง เพราะเทศน์แจงคือเทศน์เรื่องสังคายนา ย่อม เกี่ยวข้องกับกรรมวินัยทั้งหมดทั้งสิ้น คราวหนึ่งๆ จะจับเอาจุดไหน มาแยกแยะก็ได้ และอาจจะเป็นโอกาสที่จะชำระสะสางความ เชื่อถือ การประพฤติปฏิบัติที่ผิดพลาดคลาดเคลื่อน แก้ไขกัน ให้ถูกต้อง สมชื่อว่าสังคายนา แต่ปัจจุบันก็เหมือนกับข้อก่อนๆ คือ ทำกันพอเป็นพิธี ก็เลยมีแต่ซากการเทศน์แจงอีกนั้นแหละ เมื่อเหลือแต่ซากก็เลยต้องมาเอาดีกันตรงสรรเสริญผู้ตาย แต่ ถ้าเนื้อหาธรรมที่แสดงหนักแน่นดี การพูดถึงผู้ตายและเจ้าภาพ ก็เป็นเรื่องประกอบไปได้ ไม่เสียหาย โดยนัยนี้ จะจัดหรือไม่ จัดก็พึงพิจารณาดูสาระเถิด

๗. การฟังธรรม

การฟังธรรม คนมักเมื่อการฟังเทศน์ ก็ฟังกันพอเป็นพิธี มีไม่กี่คน จะมากเอาตอนทอดผ้าบังสุกุล เจ้าภาพก็ต้อนรับแขก เตรียมจัดซื้อคนที่ จะเชิญไปทอดผ้า ถ้ามี ส.ส. ผู้ว่าฯ นายอำเภอ

ตำรวจระดับ สวญ. มาด้วย เจ้าภาพก็มีหน้ามีตา ?

การฟังธรรมก็เข้ากับคำตอบที่ชี้แจงมาแล้วในข้อก่อนๆ เมื่อตัวสาระหมดไป หดหายไป เราก็มาเอาดีกันตรงเกียรติยศ ชื่อเสียง เรื่องอย่างที่เราเรียกว่าเชิญผู้มีเกียรติมากมายขึ้นทอดผ้า นั้น นิยมทำกันมากในชนบทไม่นานนี้เอง ในกรุงไม่ค่อยทำ เพราะคนมีเวลาน้อย แต่ในแง่สาระก็ไม่ค่อยได้ด้วยกัน ทั้งใน กรุงและนอกกรุง เป็นแต่ว่าในชนบทมีเวลาที่จะให้แก่เรื่องไม่เป็นสาระมากกว่า ก็เลยมีพิธียาวกว่า

ทางแก่นั่นคือ เมื่อถึงความสำคัญในส่วนที่เป็นสาระกลับ มาได้ ทำสิ่งที่ควรมีสาระให้กลับมีสาระขึ้นมาได้ เรื่องปลีกย่อย เหล่านี้ก็ค่อยๆ ลดลงไปเอง แต่เรื่องนี้ เหตุอีกอย่างหนึ่งที่ทำให้ แก่ชยาก คือค่านิยมของสังคมไทยที่พอกพูนขึ้นมาว่า ต้องการ เกียรติ หมดเท่าไรไม่ว่า ขอให้ได้ชื่อเสียง

๘. มาติกา

มาติกา นิยมนิมนต์พระมากกว่าอายุคนตาย เพราะถือว่า ลูกหลานจะได้อายุยืน ถ้านิมนต์เจ้าคุณ พระครู มาได้มากๆ ก็ ถือว่ามีเกียรติ ?

มาติกา เรื่องนี้ก็เหมือนกับข้อก่อนๆ นั้นเอง คือ เหลือแต่ ซากมาติกา เมื่อเหลือแต่ซากแล้ว สิ่งที่ไม่เป็นสาระต่างๆ การถือ

หยุ่มๆ หยิมๆ ต่างๆ ก็ตามกันขึ้นมาเองเป็นธรรมดา เพราะเมื่อหาสาระจากตัวหลักไม่ได้แล้ว ก็เอาโซศกลางเกียรติชื่อเสียงใส่เข้าพอให้รู้สึกว่าได้อะไรบ้าง พออุ่นๆ ภูมิๆ

(มาติกา คือ หัวข้อสิกขาบท แต่ละหมวด เช่น กุสุลา ฐมา อกุสุลา ฐมา อพฺยา กตฺตา ฐมา ได้แก่ หมวด กุศล อกุศล อพฺยา กตฺ ฯลฯ ซึ่งต้องขยายความต่อไป)

๙. การฟังพระสวดมาติกา

การฟังพระสวดมาติกา แหกก็นั่งพนมมือ ปากก็คุยกันไป เจ้าภาพก็มัวยุ่งเรื่องทอดผ้า จะเอาใครบ้าง ใครก่อนใครหลัง ใครจะเป็นประธานจุดไฟ พระคงจะสวดให้คนตายฟัง เพราะก่อนสวด ต้องไปเคาะโลงบอกทุกที ?

ข้อนี้ก็ตอบเหมือนกับข้อก่อนๆ

๑๐. การทอดผ้าบังสุกุล

การทอดผ้าบังสุกุล พิธีกรจะประกาศเรียกชื่อผู้มีเกียรติ มาทอดชุดละ ๔ คน จนเท่ากับจำนวนพระ ขณะทอดผ้า บางท่านก็ว่า นามรูป อนิจจัง หรือ มยามริตพพ ?

ข้อนี้ก็ตอบเหมือนกับข้อก่อนๆ ส่วนที่ว่าขณะทอดผ้า นั้น ฟังถือคติอย่างไรที่ตอบในข้อ ๑ (คำที่ยกตัวอย่างมา ถ้าเข้าใจ

ความหมายก็ใช้ได้ ขออย่าเพียงว่าเป็นขลังๆ ไปก็แล้วกัน)

๑๑. การพิจารณาซักผ้าบังสุกุล

การพิจารณาซักผ้าบังสุกุล พระท่านว่า อนิจจา วตสงขารา ... เตสํ รูปโมสุโข วรรคสุดท้ายส่วนมากก็แปลกันว่า ตายแล้ว เป็นสุข น่าจะถูกเพราะว่าเกี่ยวกับการตาย แต่ถ้าแปลอย่างนี้ก็ขัดกับ มรณมปิ ทุกข์ อีก ?

การพิจารณาซักผ้าบังสุกุล คำที่พระว่าวรรคสุดท้าย ไม่ใช่แปลว่า ตายแล้วเป็นสุข แต่แปลว่า การดับทุกข์ได้เป็นสุข (แปลตามศัพท์ว่า ความสงบระงับแห่งสังขารทั้งหลายเป็นสุข หมายความว่า ต้องเลิกปรุงแต่งทั้งหมด ได้แก่ นิพพาน ไม่ใช่เพียงตายอย่างที่เราเห็นๆ กัน) สังขารเป็นอนิจจังและสังขารเป็นทุกขัง สงบระงับสังขารก็คือ สงบระงับอนิจจังและทุกขัง จึงเป็นสุข

๑๒. การกรวดน้ำ

การกรวดน้ำ บางท่านว่า “อิมินา ปุณฺณกมุเมน” หรือ “ขออุทิศส่วนกุศลนี้ให้แก่ผู้ตาย” หรือ “ไม่ต้องกรวด ทำบุญแล้วถึงเอง” หรือ “ไม่ต้องกรวด ถึงกรวดก็ไม่ถึง” หรือ “ไม่ต้องกรวด เพราะญาติเขาไปเกิดแล้ว” หรือ “ไม่ต้องกรวด ญาติของเขาไม่ได้เป็นเปรต” ?

การกรวดน้ำ เป็นวิธีการตั้งจิตเป็นกุศลต่อผู้ตาย รำลึกถึง ด้วยจิตใจที่สงบแน่วแน่เป็นสมาธิ เพราะตลอดพิธีเจ้าภาพไม่ค่อยมีเวลาหยุดนิ่ง โดยเฉพาะไม่ค่อยมีเวลาทำใจสงบ เพราะมัวยุ่งโน่นนี่ กับการเตรียมของและการรับคน จึงควรใช้เวลาหน่อยๆ นี้ให้เป็นประโยชน์ อย่ามัวไปยุ่งวุ่นวายว่า จะใช้คำโน้นคำนี้ จะกรวดน้ำ หรือไม่กรวด เดี่ยวจะเป็นชากการกรวดน้ำอีก จะว่าคำอะไรก็ได้ ที่จะทำให้จิตใจสงบเยือกเย็นแน่วแน่ และแผ่ความตั้งใจดีต่อผู้ตาย พร้อมทั้งคิดถึงคติที่พึงได้จากงานนั้น หน้าที่ของเราคือตั้งใจดีต่อผู้ตาย และทำใจให้เจริญกุศล เขาจะไปเกิดที่ไหนหรือไม่ ไม่เป็นหน้าที่ที่จะมาเถียงกัน

๑๓. การทอดผ้าบังสุกุล

การทอดผ้าบังสุกุล ผู้ที่ทอดเป็นก็ได้บุญ การชักผ้าบังสุกุล พระที่พิจารณาเป็นก็ได้บุญ เจ้าภาพจะได้บุญหรือไม่ ?

การทอดผ้าบังสุกุล และการชักผ้าบังสุกุล ถ้าทำใจเป็นก็ได้บุญทุกคน ถ้าทำไม่เป็นก็ได้แต่ชากทุกคน โดยเฉพาะคนที่ทำด้วยมือตัวเอง ก็เป็นธรรมดาที่จิตจะโน้มไปได้แรง เพราะจะทำอะไรใจก็ยอมมุ่งไปเรื่องนั้น ก็อาจจะได้ชากใหญ่ หรือได้บุญแรงกว่าคนอื่น เจ้าภาพทำให้ถูกต้องกุศลธรรมเจริญ จิตผ่องใสใจเบิกบาน ก็ได้บุญทุกที่ไป

๑๔. การจุดไฟหรือวางดอกไม้จันทน์

การจุดไฟหรือเวลาวางดอกไม้จันทน์ บางท่านก็ว่า “อรหํ จุติ” (คนเก่าๆ) หรือ “อยู่เป็นทุกข์ ตายเป็นสุข” หรือ “ไปสู่ สுகคติเถิด” หรือ “เราก็ตายอย่างนี้ การตายเป็นของธรรมดา ไม่ ล่วงพ้นไปได้” ฯลฯ ?

การจุดไฟหรือเวลาวางดอกไม้จันทน์ ข้อนี้ตอบอย่างข้อ ๑ คำที่เขียนไปนั้น ถ้าเข้าใจความหมาย ว่าด้วยใจที่ตั้งเป็นกุศล ตามความหมายนั้น ก็ใช้ได้ทุกคำ แต่คำว่า อรหํ จุติ คงคลาดเคลื่อนไป ไม่มีความหมาย จะกลายเป็นว่าขลังๆ ไป ควรเอา ข้อความที่เข้าใจและเป็นคติเพื่อแสดงความตั้งใจดีอย่างที่กล่าว ข้างต้น.

อมฤตพจนาน *

ชีวิต-ความตาย

วโย รตฺตตินทิวกฺโข

วัยสิ้นไปตามคืนและวัน

(๑๕/๑๗๓)

ยํ ยํ วิวหเต รตฺติ ตทฺนนฺตสฺส ชีวิตํ

วันคืนล่วงไป ชีวิตของคนก็พร่องลงไป

จากประโยชน์ที่จะทำ

(๒๖/๓๕๙)

รตฺโย อโมฆา คจฺจนฺติ

วันคืน ไม่ผ่านไปเปล่า

(๒๘/๔๓๙)

* จากหนังสือ อมฤตพจนาน ของพระเทพเวที (ประยูรค์ ปยุตฺโต)
มูลนิธิพุทธธรรม จัดพิมพ์ พ.ศ.๒๕๓๒ หน้า ๒๐๑-๒๑๓

อจเจนติ กาลา ตรยนติ รตติโย
วโยคฺฤณา อนุပ္พุพฺพ ชนฺหติ
กาลเวลาล่วงไป วันคืนผ่านพ้นไป
วัยก็หมดไปที่ละตอนๆ ตามลำดับ

(๑๕/๓๐๐)

รูป ชีรติ มจฺจํ นามโคตฺตํ น ชีรติ
รูปกายของสัตว์ย่อมร่วงโรยไป
แต่ชื่อและโคตรไม่เสื่อมสลาย

(๑๕/๒๑๐)

ทหฺราปิ จ เย วุฑฺฒา เย พาลา เย จ ปณฺฑิตา
อฑฺฒา เจว ทฺลิตฺทา จ สพฺเพ มจฺจุปรายนา
ทั้งเด็ก ทั้งผู้ใหญ่ ทั้งคนพาล ทั้งบัณฑิต
ทั้งคนมี ทั้งคนจน
ล้วนเดินหน้าไปหาความตายทั้งหมด

(๑๐/๑๐๘)

.๑๔.

น มียยมานํ ฌมฺนุเวติ กิณฺจิ

เมื่อตาย ทรัพย์สักกนินฺดก็ติดตามไปไม่ได้

(๑๓/๔๕๑)

กาลโ ฆสฺติ ภูตานิ สพฺพาเนว สหตฺตนา

กาลเวลาย่อมกลืนกินสัตว์ทั้งหลาย

พร้อมกันไปกับตัวมันเอง

(๒๗/๓๔๐)

ตํ ตณฺเจะ อนฺุโสเจยฺย ยํ ยํ ตสฺส น วิชฺชติ

อตฺตานมนฺุโสเจยฺย สทา มจฺจุวสํ ปตฺตํ

ถ้าบุคคลจะเศร้าโศกถึงคนที่ไม่มียู่แก่ตน

คือ ผู้ที่ตายไปแล้วไซ้

ก็ควรจะเศร้าโศกถึงตนเอง

ซึ่งตกอยู่ในอำนาจของพญามัจจุราชตลอดเวลา

(๒๗/๖๑๑)

น เหว ติภูจฺ นาสินี น สยานํ น ปตถคฺ
อายุสังขาร ใ้จะประมาทไปตามสัตว์
ผู้ยืน นั่ง นอน หรือเดินอยู่ก็หาไม่
(๒๗/๖๑๒)

ยารูปปตฺติ นิมิสฺสติ ตตฺตราปิ สรตี วโย
วัยย่อมเสื่อมลงเรื่อยไป ทุกหลับตา ทุกลืมตา
(๒๗/๖๑๒)

ตตฺถตฺตนิ วตปฺปนฺเถ วินาภาเว อสํสเย
ภูตํ เสสํ ทยิตพฺพํ จวิตํ อนนฺโสจฺย
เมื่อวัยเสื่อมสิ้นไปอย่างนี้
ความพลัดพรากจากกันก็ต้องมีโดยไม่ต้องสงสัย
หมู่สัตว์ที่ยังเหลืออยู่ควรเมตตาเอื้อเอ็นดูกัน
ไม่ควรจะมัวเศร้าโศกถึงผู้ที่ตายไปแล้ว
(๒๗/๖๑๓)

ยถาปิ ทารโก จนฺทํ คจฺจนฺตํ อนุโรทติ
เอวํ สมฺปทเมเวตํ โย เปตฺตมนุโสจตติ
ทยฺหมาโน น ชานาติ ฅาตีนํ ปรีเทวิตํ
ตสฺมา เอตํ น โสจามิ คโต โส ตสฺส ยา คติ

**ผู้ที่เคราะห์ใดถึงคนตาย ก็เหมือนเด็กร้องให้
ขอพระจันทร์ที่โคจรไปในอากาศ**

**คนตายถูกเผาอยู่ ย่อมไม่รู้ว่ามีญาติคร่ำครวญถึง
เพราะฉะนั้น ข้าพเจ้า จึงไม่เคราะห์ใด
เขาไปแล้ว ตามวิถีทางของเขา**

(๒๗/๗๒๐)

ผลานมิว ปกุกานํ นิจฺจํ ปตฺนโต ภยํ
เอวํ ชาตาน มจฺจานํ นิจฺจํ มรณโต ภยํ

**ผลไม่สุขแล้ว ก็หวั่นแต่จะต้องร่วงหล่นไป
ตลอดเวลา ฉันใด**

สัตว์ทั้งหลายเกิดมาแล้ว

ก็หวั่นแต่จะตายอยู่ตลอดเวลา ฉันนั้น

(๒๗/๑๕๖๘)

สายเมเก น ทิสสนฺติ ปาโต ทิฏฺฐา พหุ ชนา
ปาโต เอเก น ทิสสนฺติ สายํ ทิฏฺฐา พหุ ชนา

**ตอนเช้า ยังเห็นกันอยู่มากคน
พอตกเย็น บางคนก็ไม่เห็น
เมื่อเย็น ยังเห็นกันอยู่มากคน
ตกถึงเช้า บางคนก็ไม่เห็น**

(๒๗/๑๕๖๙)

เอโกว มจฺใจ อจฺเจติ เอโกว ชายเต กุเล
สโยคปรมาเตวว สมุโฆคา สพฺพปาณินฺ

**จะตายจากก็ไปคนเดียว
จะเกิดก็มาคนเดียว
ความสัมพันธ์ของสัตว์ทั้งหลาย
ก็เพียงแค่นี้ได้มาพบปะเกี่ยวข้องกันเท่านั้นเอง**

(๒๗/๑๕๗๓)

น สนฺติ ปฺตฺตา ตาณาย น ปีตา นปี พนฺธวา
อนฺตเกนาริปนฺนสฺส นตฺถิ ฅาตีสุ ตาณตา
เมื่อถูกพญามัจจุราชครอบงำ ไม่ว่าจะบุตร ไม่ว่าจะบิดา
ไม่ว่าญาติพวกพ้อง มีไว้ก็ช่วยต้านทานไม่ได้
จะหาที่ปกป้องในหมู่ญาติ เป็นอันไม่มี

(๒๕/๓๐)

อญฺเฌปี ปสฺส คมิเน ยถากมฺมุปกเค นเร
มจฺจุโน วสมาคมฺม พนฺทนฺเตวิธ ปาณินโน
ดูสิ! ถึงคนอื่นๆ ก็กำลังเตรียมตัวเดินทางไป
ตามยถากรรม ที่นี้ สัตว์ทั้งหลายเผชิญกับอำนาจ
ของพญามัจจุราชเข้าแล้ว กำลังดิ้นรนกันอยู่ทั้งนั้น

(๒๕/๓๘๐)

สุปิเนน ยถาปี สงฺคตํ ปฏฺวิพฺพุโธ ปุริโส น ปสฺสตี
เอวมฺปิ ปิยาวิกํ ชนํ เปตํ กาลกตํ น ปสฺสตี
คนที่รักใคร่ ตายจากไปแล้ว ย่อมไม่ได้พบเห็นอีก
เหมือนคนตื่นขึ้นไม่เห็นสิ่งที่ได้พบในฝัน

(๒๕/๔๑๓)

ยสุส รตยา วิวसानะ อายุ อปฺปตรํ ลียา
วันคืนเคลื่อนคล้อย อายุเหลือน้อยเข้าทุกที
(๒๘/๔๓๗)

มจฺจนาพฺภทโต โลโก ชราย ปริวาริตโต
สัตว์โลกถูกมฤตยูห้าห้า ถูกชราปิดล้อม
(๒๘/๔๓๗)

ยถา วาริวโห ปฺบุโร คจฺฉํ น ปริวตฺตติ
เอวมายู มนุสฺसानํ คจฺฉํ น ปริวตฺตติ
แม่น้ำเต็มฝั่ง ไหมไหลทวนขึ้นที่สูง ฉันใด
อายุของมนุษย์ทั้งหลาย
ย่อมไม่เวียนกลับมา
สู่วัยเด็กอีก ฉะนั้น
(๒๘/๔๓๙)

ตสฺมา อិธ ชีวิตเสเส

กิจจกโร ลียา นโร น จ มชฺเช

เพราะฉะนั้น ในชีวิตที่เหลืออยู่นี้

ทุกคนควรกระทำหน้าที่ และไม่พึงประมาท

(๒๕/๓๘๗)

ปาปญฺจ เม นตฺถิ กุหิณฺจิ

ตสฺมา น สงฺเก มรณาคมาย

ข้าพเจ้าไม่มีความชั่ว ซึ่งทำให้ ณ ที่ไหน ๆ เลย

ฉะนั้น ข้าพเจ้าจึงไม่หวั่นเกรงความตายที่จะมาถึง

(๒๘/๑๐๐๐)

เกิดเท่าไรร่ายเท่านั้นเหมือนกันหมด
มิใช่ปลดให้หลงผิดคิดเหลวไหล
เร่งทำดีแต่วันนี้พี่น้องไทย
ไม่มีใครอยู่ค้ำฟ้าทั่วหล้าเอ๋ย

(จาก หนังสือเก่าโบราณ)

ธรรมสภา จัดพิมพ์เผยแพร่
เปิดขายสมทบค่าจัดพิมพ์ในราคา ๑๐ บาท